

Vyrozumění

Havlovo Vyrozumění

Červencová premiéra Havlovy druhé hry »Vyrozumění« byla označena za prvňádku událost letošního divadelního léta. Po spoluautorství na Vyskočilově »Autostopu« a po prvotině »Záhradní slavnost« ukázal Havel, že v naší současné tvorbě, nutno zdůraznit v současné společensky silně angažované tvorbě, zaujal osobité postavení. Navíc, patří Havel dnes mezi málo našich autorů, kteří úspěšně pronikli i do zahraničí.

Havlova autorská optika je zaostřena na bolesti naší doby, na skutečnosti, které dnešního člověka proměňují až k naprostému odlidštění. Havlova optika má navíc dar zaostření a zvýraznění absurdních jednotlivostí, které ve svém celku dávají ovšem obecnou, společenskou výslednici. Proto se autor ne náhodou ocitnul v nomenklatuře dramatiků absurdity. Ve srovnání se západním proudem absurdního divadla vidíme však u Havla základní odlišnost, která není jen formální, ale je ideově naprosto protichůdná. Havel nevychází z neměnné absurdity dnešního světa, kterou nemůže člověk již ovlivnit, což je myšlenkovou platformou západního absurdního divadla, respektive jeho určité části. Havel vidí svět zdravě, lidstvem ovlivnitelný a právě proto se zaměřuje s rozhořčením na ty absurdity dnešního světa, které si společnost a člověk vytvořili a které někdy hrozí stát se systémem.

V »Záhradní slavnosti« se dostane hlavní hrdina, Hugo Pludek, reprezentant maloměstáctví, do víru byrokratického světa, kde se fráze povýšila na rozhodující sílu. Hugo se v tomto světě hbitě zabydlí, jde nahoru, ale ztrácí lidskou tvář a osobitost. Těmito absurdními prostředky postihl autor zásadní skutečnosti našich dnů, které se obrátily proti člověku a proti těmto skutečnostem vyslovuje svůj rozhořčený soud, který svým straněním pravdě a odhalováním navyklých nepravd bojuje za humanizaci dnešní společnosti.

Vyrozumění je dalším stupněm autorovy společenské aktivity. Oproti »Záhradní slavnosti« se nedostává divák s hlavními hrdinou do světa, který má již zaběhnutý absurdní systém byrokratického mechanismu, ve »Vyrozumění« divák sleduje jak tento systém vyrůstá a vyrůstá z lidí, kteří za něj schovávají vlastní neschopnost, kteří tímto postupem obhajují vlastní moc a postavení.

Havlova hra patří dnes mezi nejhranější díla české původní tvorby. Důvod, proč tolik přitahuje naše i zahraniční divadelníky není v zajímavém formálním postupu, ale ve společenské síle s jakou Havel bojuje za nový lidský svět, jehož středem by byl skutečně člověk. kb

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

VÁCLAV HAVEL

VYROZUMĚNÍ

Hra o dvanácti obrazech

Režie: Václav Hartl j. h.

Kostýmy: Jarmila Křížková j. h.

Scéna: Vladimír Heller j. h.

Asistent režie: Jaroslav Nedvěď

Josef Gross, ředitel úřadu	František Šec
Jan Baláš, náměstek ředitele	Alois Müller
Zdeněk Mašát, ved. překladatelského střediska .	Karel Vochoč
Jan Kunc, pydomet	Stanislav Malý
Helena, předsedkyně	Naděžda Letenská
Marie, sekretářka překladatelského střediska .	Helga Čočková
Hana, sekretářka ředitele	Milena Asmanová
Václav Kubš	Bohuslav Čáp
Jirka, pozorovatel	Václav Procházka
Ivo Kalous, úředník	Aleš Košnar
Šuba	Bohuslav Čáp
tři úředníci	Ludmila Viktorinová j. h. Josef Potempa j. h. Jan Přeček j. h.

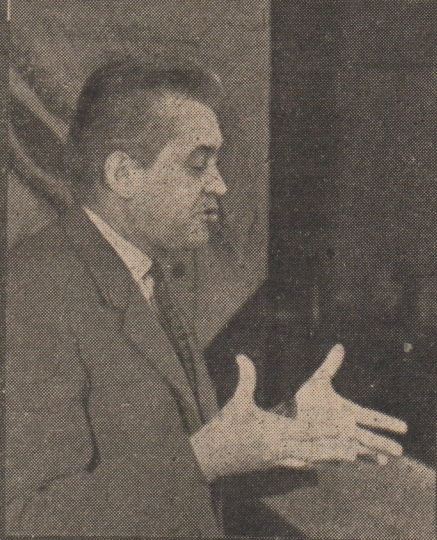
J.V.Perina, učitel pydepe Josef Haukvic

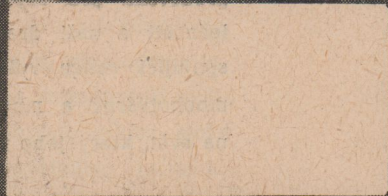
Inspicent: Milada Pecháčková

Nápověda: Milada Dehnerová

Přestávka po 6. obraze

Premiéra 12. prosince 1965 v Divadle J. Myrona

Proti absurdnosti světa

První Havlova hra byla kritikou řazena do proudu absurdního divadla; k tomuto hodnocení vedly spíše některé formální postupy autora než myšlenková podstata hry. Druhá Havlova hra »Vyrozumění« ukázala již jasně, že autor postupuje velice samostatně, že postupy absurdního divadla tvůrčím způsobem obměňuje, zrealističtuje, především pak polemizuje se základní devízou absurdního divadla o bezvýchodnosti dnešního světa. Základní silou Havlovy dramatiky je právě tendence změnit svět, zbavit jej absurdit, které stojí v cestě jeho zdravého vývoje. V tomto smyslu je Havlova dramatika výrazně socialistická, protože aktivní a humanistická.

Všimněme si však pro lepší posouzení absurdní dramatiky, která znamená jeden z nejsilnějších impulsů divadla v jeho poválečném vývoji. Hned v úvodu je nutné si připomenout, že tento proud je charakteristický především pro západní dramatiku, neboť vychází z rozporů této společnosti a naši dramaturgii příliš nezasáhl. Je to proud velice složitý, spojující velice volně mnoho autorských osobností, je to proud jistě mnohotvárný a mnohoznačný, je progresivní svým základním pohledem na svět, který jeho tvůrce obklopuje.

Jako každý nový proud vychází z dialektiky vývoje společenského i kulturního, znovu podtrhujeme, že jde výrazně o svět západní, vyslovuje situaci člověka v tomto světě, jehož rozpornost byla vybičována k maximu. Absurdní divadlo přináší zcela nová kritéria myšlenková i formální. Tato dramatika nemá zápletku a výstavbu děje v běžném smyslu slova, dramatické charaktery nejsou budovány jako individuálně odlišené postavy, často jde spíše o typy, stejně tak dialog má zcela jinou funkci. Není tak důležité co se říká, ale co se odehrává, zachycuje schizofrenii moderního člověka, který jinak jedná a jinak mluví. Absurdní hry také zpravidla nekončí vyslovením poučení, ale uzavírají kruh, hra končí tam, kde započala — nejde o to co se bude dít dál, ale o to, co se děje.

Proud absurdního divadla není jednolitým hnutím, zahrnuje v sobě autorské osobnosti velmi odlišného filosofického názoru i poetiky. Spojuje je však pohled na svět a jeho vyhraněné protiklady. Za hlavního představitele absurdního divadla je označován Samuel Beckett, z dalších je to Arthur Adamov, Eugen Ionesco, Jean Genet, Jean Tardieu, Boris Vian, Dino Buzzati, Ezio d'Errico, Manuel de Pedrolo, Fernando Arrabal, Amos Kenan, Max Frisch, Wolfgang Hildesheimer, Günter Grass, Robert Pinget, Harold Pinter, Norman Frederick Simpson a zčásti Edward Albee.

Jistě není možné bezesbýtku přenášet všechny tyto dramatiky na naše jeviště. Je nutné jim však přisoudit jejich skutečnou hodnotu společenskou i uměleckou, kterou pro moderní svět a drama představují. Jejich tvorba představuje nesporný a velmi silný moment kritiky západního světa a ten je vždy společensky kladný. Pociťují trýzeň ze světa, ve kterém žijí, probouzejí okolní svět, upozorňují na tento stav. Divadlo absurdity vyrůstá z hluboké zainteresovanosti na osudu a postavení člověka ve světě, kde mu hrozí destrukce a izolace. Divadlo absurdity neomamuje, neuspává, ale probouzí, burcuje a protestuje. Činí tak především tím, že otrásá člověkem, odhaluje před ním disharmonii, disproporci individuálního a společenského života. Je to nová forma angažovaného divadla ve svých společenských podmínkách, ne v brechtovském slova smyslu, ale v přímé protikladnosti proti bulvárnímu, uspávajícímu, lacinému žánru. V poslání zbořit iluze je také jeho časová omezenost. Jeho aktivita jde jen do určitého stupně, potom musí nastoupit nový typ dramatu, stavitelský, ovšem jde o to, zda se podaří svět probudit.

kb

V. Havel: »Vyrozumění«. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci dramaturga Vojtěcha Kabeláče. Obálka a grafická úprava Bohumír Tittler, fotografie František Krasl, typografická úprava Rudolf Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., Ostrava 1, provoz 22, Hollarova 14. — Cena 1,50 Kčs

T 12 52843

Portréty
rodinné snímky
vizitní fotografie

vám odborně provede

fotografia

lidové družstvo fotografů

v Ostravě:

Dimitrovova č. 41 — amatérské práce
Dimitrovova č. 41 — portréty
Na hradbách 10 — portréty

v Mar. Horách:

Přemyslovců č. 4 — portréty
Gottwaldova 220 — amatérské práce

v Přívoze:

nám. sv. Čecha č. 8 — průmysl a reportážní fotografie
Dimitrovova 181 — portréty

v Porubě:

tř. Vítěz. února 638 — portréty a reportážní fotografie

ve Svinově:

Gottwaldova 325 — portréty

v Havířově 3:

nám. 9. května — portréty

Portrétní snímky na pasy zhotovíme do 24 hodin